

Ks. Jan Pilipiak

WIADOMOŚCI DIECEZJALNE PODLASKIE

ORGAN URZĘDOWY KURII DIECEZJALNEJ

Rok XLV

Sierpień 1976

Nr 8

ADRES REDAKCJI I ADMINISTRACJI

KURIA DIECEZJALNA — 08-100 SIEDLCE — SWIERCZEWSKIEGO 62

TELEFON 31 26

SPIS TREŚCI

DZIAŁ URZĘDOWY

STOLICA APOSTOLSKA

83. Orędzie Ojca Świętego Pawła VI na dziesiąty światowy „Dzień środków społecznego przekazu“ 225
84. Jedność Kościoła wstępnym warunkiem cywilizacji miłości. — Przemówienie Ojca Świętego Pawła VI wygłoszone w czasie środowej audiencji ogólnej 28 stycznia 1976 r. 229
85. Pismo Sekretarza Stanu do Biskupa Siedleckiego 231

Z ORDYNARIATU

86. Telegram Biskupa Siedleckiego do Ojca Św. Pawła VI 232
87. Jubileusz 25-lecia poświęcenia Narodu Polskiego Najświętszemu Sercu Pana Jezusa 232
88. Modlitwa Powszechna na uroczystość Serca Jezusowego 235
89. Akt wynagrodzenia Najśw. Sercu Jezusowemu 235
90. Komunikat Biskupa Siedleckiego w związku z obchodami 750-lecia śmierci św. Franciszka z Asyżu w diecezji Siedleckiej czyli Podlaskiej 238

DZIAŁ NIEURZĘDOWY

SPRAWY DUSZPASTERSKIE

91. Ks. *Ryszard Kamiński*: Parafialna Rada Duszpasterska (PRD) 240

Z ŻYCIA DIECEZJI

92. Ks. *E. Kodym*: Jubileusz 555-lecia parafii Grębków 255

NEKROLOG

93. Ks. *Zdzisław Młynarski*: Śp. Ks. Józef Andrzejuk 255

Wydawca: Kuria Diecezjalna Siedlecka. Siedlce, ul. Świerczewskiego 62
Redaktor: Ks. Stanisław Olechowski

Drukarnia Loretańska. 03-716 Warszawa, ul. Józefa Sierakowskiego 6
Zamówienie 248/1976. Nakład 850 egz. J-46

WIADOMOŚCI DIECEZJALNE PODLASKIE

ORGAN URZĘDOWY KURII DIECEZJALNEJ

Rok XLV

Sierpień 1976

Nr 8

DZIAŁ URZĘDOWY

STOLICA APOSTOLSKA

83

ORĘDZIE OJCA ŚW. PAWŁA VI NA DZIESIĄTY ŚWIATOWY DZIEŃ ŚRODKÓW SPOŁECZNEGO PRZEKAZU *

Drodzy Synowie i Córki Kościoła Katolickiego
i Wy wszyscy ludzie dobrej woli!

Doroczny obchód światowego „Dnia środków społecznego przekazu” stanowi nie tylko wypełnienie postulatu wysuniętego przez II Sobór Watykański (por. Dekr. *Inter mirifica*, nr 18), lecz jest również dobrą okazją do przypomnienia Nam, Ludowi Bożemu oraz wszystkim członkom rodziny ludzkiej niezwykłych możliwości i poważnej odpowiedzialności związanych z używaniem coraz bardziej doskonalonych i coraz szerzej stosowanych środków przekazu społecznego.

Po raz dziesiąty zabieramy głos z tej okazji, by Wspólnotom kościelnym pomóc w refleksji na wybrany temat, a rozporządzających tymi potężnymi środkami zachęcić do współpracy w tej dziedzinie. U kresu Roku Świętego, który był nie tylko dla chrześcijan, ale również dla wszystkich ludzi zaproszeniem do pojednania i wewnętrznej odnowy, chcielibyśmy, jakby retrospektywnie, zastanowić się nad zasadniczymi wartościami ludzkimi przy omówieniu tego szczególnego tematu: „Środki społecznego przekazu wobec podstawowych praw

* Nr 2129. Tekst niniejszy, przedłożony przez Krakowski Ośrodek Dokumentacji Soborowej, uzyskał aprobatę Kurii Metropolitalnej w Krakowie, dnia 8 czerwca 1976 r. † Karol Kard. Wojtyła, Ks. Stefan Marszowski, wicekanclerz.

i obowiązków człowieka". Wezwanie Nasze kieruje się — jak się wydaje — do tego, co jest aktualne i nowoczesne, w imię tego, co jest trwałe i dawne. Chcielibyśmy — o ile to możliwe — pobudzić prasę, radio, telewizję, film i inne środki wytworzone przez technikę i naukę dla przekazywania myśli, do współdziałania w dziele naprawde dobrego, a więc i zasługującym.

To prawda, że chodzi tu o środki. Ale nie pełnią one jedynie funkcji narzędzi; nie służą wyłącznie do nawiązywania kontaktów i rozpowszechniania treści; nie przydają się tylko do odprężenia i rozrywki. Są one również — i to w pierwszym rzędzie — środkami wychowawczymi i, jako takie, mogą być wyniesione do pełnienia wyższej funkcji, o charakterze mianowicie dydaktycznym i kształtującym osobowość. Któż np. nie wie, że w wielu krajach stanowią one skuteczne uzupełnienie działalności szkolnej, przyczyniając się do alfabetyzacji i kształcenia starszych i młodszych pokoleń.

Wobec tej powszechnie uznanej zdatności Kościoła stawia środkom społecznego przekazu dalszy cel i kieruje uwagę pracowników zatrudnionych w środkach społecznego przekazu wyższe i pilniejsze zadanie: służenia sprawie podstawowych praw i obowiązków człowieka.

W rzeczywistości obserwujemy, że w niektórych krajach świata stale zachodzą sytuacje, że człowiek potrzebuje pomocy dla uzyskania i obrony praw, które z natury mu się należą. O niektórych takich bolesnych wypadkach opinia publiczna jest poinformowana. Inne, nie mniej bolesne są przemilczane, lub nawet usprawiedliwiane.

O jakie prawa chodzi? Czy trzeba je jeszcze przypominać? Oto one: Prawo do życia, do nauki i pracy, a przede wszystkim prawo do tego, by człowiek mógł się narodzić, prawo do odpowiedzialnego przekazywania życia; następnie prawo do pokoju, wolności i sprawiedliwości społecznej; i jeszcze prawo do współdecydowania w sprawach dotyczących życia jednostek i narodu, jak prawo do wyznawania i praktykowania jednostkowo i zbiorowo swej religii bez obawy kary lub dyskryminacji.

Każdemu prawu odpowiada równie ważny obowiązek. Chcemy to stwierdzić równie dobitnie i jasno. Każde oddzielenie praw od odpowiednich obowiązków byłoby przyczyną zaburzenia równowagi i odbiłoby się negatywnie w życiu społecznym. I dlatego trzeba przypomnieć, że związek między prawami i obowiązkami jest rzeczą istotną. Obowiązki wynikają z praw i na odwrót. W tym właśnie wprowadzeniu równowagi środki społecznego przekazu mają do spełnienia ważne zadanie: by w informacji, wychowaniu i rozrywce odzwierciedlały rzeczywistość taką jaką jest i w ten sposób służyły postępowi cywilizacji.

Podkreślając doniosłość tych zasad, kierujemy się nie tylko racjami czysto ludzkimi. Wiara wskazuje nam jeszcze ważniejsze racje.

W tajemnicy Wcielonego Słowa odnajdujemy podstawę do najwyższego szacunku i oceniania wartości człowieka. A w całej Ewangelii znajdujemy najautorytatywniejszą proklamację jego praw i obowiązków. Bo „Słowo stało się Ciałem i zamieszkało między nami“ (J 1, 14) i jako nowe przykazanie pozostawiło nam nakaz wzajemnej miłości, wedle wzoru Jego miłości (por. J 15, 42). Kościół wie o tym i musi przypominać wszystkim, że każde naruszenie praw człowieka i zaniechanie odpowiadających im obowiązków jest też naruszeniem tego najwyższego prawa. W każdym człowieku, który cierpi, ponieważ pogwałcono jego prawa, albo dlatego, że nie rozwinęto w nim poczucia własnych obowiązków, odnajdujemy mękę Chrystusa, która przedłuża się poprzez czasy. Chrześcijanin pracujący zawodowo w dziedzinie środków przekazu społecznego nie może pominąć tej perspektywy wynikającej z jego wiary.

Troska Kościoła o prawa człowieka i wypełnianie odpowiadających im obowiązków, nie jest czymś nowym. Dajemy często świadectwa tej troski w naszym nauczaniu, jak dawali je zresztą i Nasi poprzednicy. W tym orędziu chcielibyśmy przypomnieć specjalne obowiązki ciążące na środkach przekazu wobec podstawowych praw i obowiązków człowieka. Wśród nich jest jedno — a stało się ono bardziej oczywiste w nowoczesnej cywilizacji — które zależy niemal wyłącznie od środków przekazu: prawo do rzetelnej i pełnej informacji. Chcielibyśmy powiedzieć, że dokładna świadomość praw i obowiązków zależy w znacznej mierze od kształtującej informacji przez środki przekazu. Nie trudno jest więc zdać sobie sprawę z odpowiedzialności ciążącej na tych, którzy pracują w tej delikatnej dziedzinie.

W związku z tym zmuszeni jesteśmy zwrócić uwagę na zjawisko powtarzające się niepokojąco często w różnych częściach świata: Podstawowe prawa człowieka są deptane nie tylko przez arbitralną przemoc, lecz również w formie odpowiedzi na sztucznie wywołane żądania opinii publicznej, co zamiast czynić zadość słusznym prawom, jest rażąca formą ucisku.

Nie chcemy przez to powiedzieć, że tylko środki społecznego przekazu mogą być niekiedy odpowiedzialne za takie kręctwo. Nie da się jednak zaprzeczyć, że one mogą mieć ogromny udział w „manipulacji“ ideami, rzeczami, wartościami i komentarzami, przy równoczesnym obniżaniu zdolności krytycznego sądu u szerokich kręgów społeczeństwa przez zastosowanie rodzaju presji — żeby tak rzec — kulturalnej poprzez proponowanie i rozbudzanie tylko takich aspiracji, którym zamierza się odpowiedzieć.

Sądzymy, że to wszystko — gdziekolwiek by się zdarzało — jest ciężkim naruszeniem najświętszych wartości człowieka, który jest stworzeniem wolnym, uczynionym na obraz Boży. Żadna informacja nie może pomijać osoby człowieka lub narzucać mu sposobu myślenia

i stylu życia sprzecznych z właściwą mu godnością. Nie może też odradzać mu rozwijania pozytywnych zdolności, jakie w nim tkwią, lub zabraniać mu przyznawania sobie autentycznych praw z wypełnianiem zarazem odpowiednich obowiązków. Przed panowaniem nad rzeczami obowiązany jest człowiek — a jest to jedna z jego głębokich aspiracji — panować nad sobą samym i działać odpowiedzialnie. Ten jego wymóg duchowy winien być respektowany, a nawet więcej jeszcze, winien znaleźć poparcie przez właściwe używanie środków społecznego przekazu.

W imię służby człowiekowi, która stanowi istotną część zlecenego Nam przez Chrystusa posłannictwa, kierujemy Nasze ojcowskie wezwanie, by środki te służyły poparciu i obronie wszystkich podstawowych praw i obowiązków człowieka.

Od Władz publicznych domagamy się, by popierały społeczny przekaz kultury; domagamy się poszanowania faktów i przekonań; domagamy się dokładnego poszukiwania prawdy, która uświadamia człowiekowi, kim on jest rzeczywiście w stosunku do braci i w stosunku do Boga; domagamy się, aby takie poszukiwanie wyrażało się w postawie pilnego baczenia na najwyższe wartości osoby.

Od zatrudnionych w dziedzinie środków społecznego przekazu domagamy się, aby byli konsekwentni w myśleniu i działaniu, kiedy przekazują wiadomości i komentują je; niech niedwuznacznie mówią, jakim ideałem życiowym się kierują i nigdy nie dają się powodować planem „manipulacji“ w stosunku do odbiorców; niech wyżej stawiają zawsze miłość i służenie ludziom aniżeli ubieganie się o popularność i korzyści materialne.

Od korzystających ze środków przekazu domagamy się, aby wyrabiali sobie czujny zmysł krytyczny, dzięki któremu umieliby przyjmować, zachęcać, wspierać moralnie i materialnie osoby, naczelne organy informacji, filmy, które bronią praw człowieka i zaprawiają go do wypełniania swych obowiązków; aby umieli równocześnie stawiać czoło wszelkim atakom i uwodzeniom przeciwnym obiektywnej prawdzie i godności człowieka. Domagamy się, by uczciwie oceniali to, co odbierają i stawali się zdolnymi do interweniowania w sprawie środków informacji przez odpowiednie inicjatywy indywidualne lub zbiorowe. Czytelnicy, widzowie i słuchacze niech dzięki swemu wyborowi mają zawsze decydujący głos w sprawie przyszłości środków przekazu. Jest to odpowiedzialność, z której często nie zdają sobie sprawy.

Kościół ze swej strony nie rości sobie pretensji do żadnych przywilejów na tym polu. Podkreśla jednak swe prawo — powinność obecności — ze swą długą i powszechną tradycją historyczną, kulturową, a zwłaszcza religijną i wychowawczą — w dziedzinie środków społecznego przekazu, będących w gestii państwowej czy prywatnej;

i, jeśli okazuje się to konieczne, możliwość organizowania własnych środków przekazu, a to nie tylko z racji swego podstawowego zadania wspólnoty ewangelizującej, lecz również dla stwierdzenia praw człowieka, co czyni Kościół — jak czynił w przeszłości — promotorem integralnego rozwoju człowieka. W rzeczywistości ten jego podstawowy obowiązek „głoszenia Ewangelii wszelkiemu stworzeniu“ (Mk 16, 15) i związana z tym misja twórcy cywilizacji nakazuje mu podejmować swą rolę we wszelkich formach łączności międzyludzkiej.

Wraz z życzeniami, aby środki społecznego przekazu wносиły pozytywny swój wkład w popieranie praw człowieka i uświadamianie mu jego obowiązków, udzielamy z całego serca Naszego Apostolskiego błogosławieństwa wszystkim, którzy współpracują w osiągnięciu tak wzniosłego i tak trudnego, ale zarazem tak fascynującego celu, dla lepszej przyszłości rodziny ludzkiej w zdążaniu jej już do roku dwutysięcznego.

Z Watykanu, 11 kwietnia 1976 r., 13 Naszego Pontyfikatu.

Paweł VI, Papież

84

JEDNOŚĆ KOŚCIOŁA — WSTĘPNYM WARUNKIEM CYWILIZACJI MIŁOŚCI

Przemówienie Ojca Świętego Pawła VI wygłoszone w czasie śródowej audiencji ogólnej 28 stycznia 1976 r.

Powracamy jeszcze raz do przewodniej myśli duchowości Roku Świętego, do myśli, która powinna żyć dalej w nadchodzącym czasie i która powinna być charakterystyczną cechą nowego okresu w życiu Kościoła, czyli powracamy do myśli o odnowie naszej chrześcijańskiej mentalności. Odczytajmy wspólnie jedną stronicę z Pism św. Pawła. Możemy z niej wysnuć wiele pouczeń przydatnych do pokierowania obecną chwilą, która w najbliższej przyszłości odmłodzona przejdzie jakby w posoborową i pojubileusową wiosnę. W XII rozdziale swego Listu do Rzymian św. Paweł pisze: „Proszę was, bracia, przez miłosierdzie Boże, abyście dali ciała swoje na ofiarę żywą, świętą, Bogu przyjemną, jako wyraz waszej rozumnej służby Bożej“. Nawiasem mówiąc, już same te słowa mogłyby posłużyć za komentarz do ostatniej deklaracji Świętej Kongregacji Doktryny Wiary o niektórych problemach etyki seksualnej, jeżeli naprawdę chcemy zrozumieć wzniosłe i pierwotne chrześcijańskie pojęcie życia. Czytajmy jednak dalej nasz tekst: „Nie bierzcie wzoru z tego świata, lecz przemieniajcie się przez odnawianie umysłu, abyście umieli rozpoznać,

jaka jest wola Boża, co jest dobre, co Bogu przyjemne i co doskonałe... Miłość wasza niech będzie bez obłudy. Miejcie wstręt do złego, podążajcie za dobrem. W miłości braterskiej nawzajem bądźcie życzliwi. W okazywaniu czci jedni drugim uprzedzajcie“ (Rz 12, 1—2; 9—10).

Ileż wspaniałych myśli w tak prostych i jasnych słowach! Komentarz wydaje się tu zbyt prosty. Wystarczy przemyśleć je spokojnie i dokładnie. Przypominają nam one cenną wiadomość przekazaną przez Dzieje Apostolskie, która podkreśla charakterystyczną, duchową i społeczną cechę pierwotnej wspólnoty chrześcijańskiej: „Jeden duch i jedno serce ożywiały wszystkich wierzących“ (Dz Ap 4, 32). Nasuwa to nam na myśl pierwszą cechę tej pożądanej odnowy, którą nazwaliśmy „cywilizacją miłości“. Cechą tą jest nie co innego tylko „agape“, ukochanie, miłość będąca pierwszym natchnieniem naszego stylu życia.

Właśnie to natchnienie indywidualnego i wspólnotowego życia Kościoła najpierw budzi, a następnie suponuje jedność Kościoła jako jego istotny fundament. Jeżeli Kościół wewnętrznie, w swym misterium, dzięki któremu żyje Chrystusem, nie jest jednym i jeżeli nie jest zjednoczony w swej strukturalnej i społecznej budowie, która czyni go mistycznym i widzialnym Ciałem Chrystusa, to także nie jest już Kościołem. Kto może, kto chce, niech z tyłu dokumentów ilustrujących tę prawdę przeczyta słynne dzieło św. Cypriana „O jedności Kościoła Katolickiego“ (PL 4, 495—520; Brepols, series lat. 3, 243, nn; por. D. Th.: C. III, II, 2467, nn) albo niech zajrzy do św. Augustyna (por. „De utilitate credendi“, PL 42, 65 nn) albo też do aktualnego wciąż dzieła J. A. Moehlera (Die Eintheit in der Kirche, L'unité dans l'Eglise, Cerf. 1938).

Nawet bez uciekania się do tej wartościowej literatury jeszcze łatwiej możemy dojrzeć drogi odwołujące od jedności Kościoła, a więc od możliwości stworzenia nowej cywilizacji miłości. Wszyscy mogą dostrzec współczesną tendencję do rozluźnienia prawdziwej, trwałej i czynnej jedności kościelnej. Tendencja ta ujawnia się jako duch podziału, kontestacji, nieskrępowanego pluralizmu, łatwej krytyki, subiektywnej, często polemicznej interpretacji orzeczeń nauczycielskiego urzędu Kościoła, będącego autorytatywnym i niezbędnym tłumaczem i stróżem współczynników jedności kościelnej. Tendencja ta przeniknęła do różnych przejawów mentalności Mistycznego Ciała, czyli samej wspólnoty katolickiej (por. L. Bouyer: La decomposition du catholicisme, 1968; Religieux et Clarks contre Dieu, 1975). Odszkodkowy wpływ swobodnego, wywodzącego się z protestantyzmu, przekonania o nieograniczonej wolności, oderwanego od odpowiedniego przekonania o obowiązku i odpowiedzialności, pewna rezygnacja, „trahison des clercs“, czyli historyczny relatywizm oraz często modny

społeczny i polityczny oportunizm — wszystko to w samym Kościele Bożym osłabiło w pewien sposób poczucie jedności, solidarności, miłości. To poczucie jedności na szczęście jest podniecane przez ruch ekumeniczny, chociaż jeszcze nie zawsze wystarczająco do odzyskania autentycznej i organicznej jedności, upragnionej przez Chrystusa i ożywianej przez Ducha Świętego.

Co zatem robić?

Wejdziemy znowu na drogę wiodącą do zbudowania jedności, mimo, że nieraz ulegaliśmy zazdrośnemu i nieprzyjaznemu nastawieniu poszukiwania własnej, duchowej i religijnej autonomii, ze szkoda dla uległego i męznego posłuszeństwa wobec wymagań zgody i właściwej solidarności ze wspólnotą katolicką. Utkwiwszy wzrok duszy w Chrystusa Ukrzyżowanego, który „dilexit Ecclesiam — umiłował Kościół i siebie samego wydał za niego“ (Ef 5, 25), staniemy się wszyscy mocną wspólnotą bratnią.

Oby tak było!

Z Naszym Apostolskim Błogosławieństwem.

(Tłumaczenie nieautoryzowane z „L'osservatore Romano“ z 29. I. 1976 r.).

85

SEKRETARIAT STANU

Watykan, dnia 26 czerwca 1976 r.

PISMO SEKRETARZA STANU DO BISKUPA SIEDLECKIEGO

Najdostojniejszy Księżu Biskupie,

Miło mi donieść Tobie, że Ojciec Święty uradował się bardzo wszystkimi najlepszymi życzeniami, którymi uczciłeś Go z okazji Świąt Wielkanocnych, a nadto z powodu zaznaczenia Twojej jedności z wydanym ostatnio dokumentem, a także z oświadczenia wierności i miłości względem Niego, co wyraziłeś Mu znamienitymi słowami.

Za to wszystko i za modlitwy okazując stokrotne dzięki, Ojciec Święty miłościwie udziela Tobie, a także Księdzu Biskupowi Sufaganowi, duchowieństwu, zakonowi i wiernym, powierzonym Twojej duchowej pieczy, Błogosławieństwa Apostolskiego.

Donosząc o tym z racji powierzonego mi urzędu oświadczam, Najdostojniejszy Księżu Biskupie, że jestem dla Ciebie pełen oddania z taką czcią, na jaką w pełni zasługujesz.

† J. Kard. Villot

Do Najdostojniejszego
Ks. Biskupa Jana Mazura
Biskupa Siedleckiego

Z ORDYNARIATU

86

TELEGRAM BISKUPA SIEDLECKIEGO DO OJCA ŚW. PAWŁA VI

Jego Świątobliwość
Papież Paweł VI
Państwo Watykańskie

OJCZE ŚWIĘTY,

Z okazji dorocznej uroczystości Zmartwychwstania Pana Naszego Jezusa Chrystusa przesyłam w imieniu swoim, Ks. Biskupa Sufragana, duchowieństwa, zakonników i zakonnice, alumnów Seminarium oraz ludu wiernego diecezji Siedleckiej najlepsze synowskie życzenia wszelkiej obfitości łask i błogosławieństw Boga, Zbawiciela Naszego, za przyczyną Błogosławionej Dziewicy, Królowej nieba. Łączę również głębokie oznaki wdzięczności za wyjaśnienie nauki katolickiej, a mianowicie za deklarację dotyczącą pewnych zagadnień etyki seksualnej.

Nadto, na wiadomość o dotkliwych obelgach, które znieważają Osobę Waszej Świątobliwości, wyrażam głębokie synowskie współczucie i gorąco błagam Wszechmogącego Boga wraz z całą diecezją za Następcą św. Piotra.

Najpokorniej prosząc o Błogosławieństwo Apostolskie dla nas wszystkich oświadczam, że jestem całkowicie oddany Waszej Świątobliwości.

† Jan Mazur
Biskup Siedlecki

Siedlce, dnia 9 kwietnia 1976 r.

87

JUBILEUSZ DWUDZIESTOPIĘCIOLECIA POŚWIĘCENIA
NARODU POLSKIEGO NAJŚWIĘTSZEMU SERCU PANA JEZUSA

Jubileusz 25-lecia poświęcenia Narodu Polskiego Najśw. Sercu Pana Jezusa obchodzić będziemy w całej Polsce od uroczystości Serca Jezusowego (25. 06. 76 r.) do Bożego Narodzenia.

Prace duszpasterskie związane z jubileuszem będą koncentrować się wokół dwóch uroczystości:

- Najświętszego Serca Pana Jezusa
- Chrystusa Króla

Głównym celem zadań duszpasterskich w roku jubileuszowym będzie:

- ożywienie i pogłębienie kultu Serca Jezusowego,
- zwrócenie uwagi na niepokoje zagrożenia wiary i życia naszego narodu,
- pogłębienie nurtu ekspiacji chrześcijańskiej i pokuty za własne i innych grzechy,
- wprowadzenie problematyki związanej z kultem Serca Jezusowego do katechez młodzieżowych, a zwłaszcza do zajęć z zespołami młodzieżowymi.
- propagowanie osobistego i rodzinnego poświęcenia się Najśw. Sercu Jezusowemu w ramach rekolekcji adwentowych.

I. Przygotowanie do obchodów jubileuszowych: Przygotowaniem do obchodów jubileuszowych będzie tradycyjna „Oktawa Bożego Ciała“ przed uroczystością Najświętszego Serca Jezusowego. Na ten okres zostaną przygotowane czytanki, które otrzymają parafie we właściwym czasie.

II. Uroczystość Najśw. Serca Jezusowego będzie przeżywana w parafiach w samą uroczystość (piątek w Oktawie Bożego Ciała), albo w niedzielę (po Oktawie Bożego Ciała), zależnie od warunków miejscowych i uznania Ks. Proboszcza.

Na program uroczystości powinny złożyć się: uroczysta Msza św., homilia na temat wynagrodzenia Najśw. Sercu Jezusowemu za laicyzację niedzieli i świąt, za rozkład życia rodzinnego, grzechy przeciw szóstemu przykazaniu, za grzechy niszczenia potomstwa, za grzechy pijaństwa. Po Mszy św. wystawienie Najśw. Sakramentu w monstrancji, odmówienie aktu wynagrodzenia specjalnie ułożonego, uroczysta procesja z udziałem szczególnie zespołów młodzieżowych, a więc Krućjaty Eucharystycznej (jeżeli jest), Ministrantów, Lektorów, Służby Liturgicznej Dziewcząt, Straży Honorowej Najśw. Serca Pana Jezusa itp. Jeżeli ta uroczystość będzie przeniesiona na niedzielę, wszystkie homilie niedzielne winny być poświęcone tematyce jak wyżej, z odmówieniem modlitwy wiernych na tę uroczystość ułożonej i końcowym aktem wynagrodzenia.

III. W miesiącu czerwcu br. po rannej Mszy św. należy odmawiać litanie do Najśw. Serca Pana Jezusa, a gdzie są praktykowane nabożeństwa wieczorne, podczas tych nabożeństw należy odczytać czytankę. Pomoce zostaną przesłane do każdej parafii. Ponieważ rok szkolny kończy się z początkiem czerwca dla dzieci i młodzieży, nabożeństwo konkluzyjne rocznej katechizacji ma być też tej tematyce poświęcone, z odmówieniem aktu wynagrodzenia. W parafiach „ad quem“, dokąd przybywają wczasowicze i turyści, należy również urządzić dla nich odpowiednie nabożeństwo.

IV. Rekolekcje dla dzieci i młodzieży przed uroczystością św. Stanisława Kostki.

Tegoroczne rekolekcje dla dzieci i młodzieży przed świętem Stanisława Kostki należy przeprowadzić uwzględniając tematykę jubileuszową. Nauki zostaną dostarczone w odpowiednim czasie każdej parafii. Święto Stanisława Kostki lub niedzielę po święcie, należy tak urządzić, aby była: Msza św. dla dzieci z homilią, dla młodzieży z homilią i dla rodziców również z odpowiednią nauką.

V. Uroczystość Chrystusa Króla w roku 1976 będzie obchodzona w całej Polsce jako uroczystość jubileuszowa 25-lecia poświęcenia Narodu Polskiego Najświętszemu Sercu Pana Jezusa.

List Pastorski Episkopatu Polski będzie zapowiadał ten jubileusz i zostanie odczytany w niedzielę poprzedzającą samo święto. W samą uroczystość we wszystkich kościołach katedralnych i parafialnych będzie wygłoszone kazanie tej tematyce poświęcone (kazanie dla dzieci, dla młodzieży, dla dorosłych), będzie odmówiona modlitwa wiernych (specjalna), z wystawieniem po Mszy św., odmówieniem aktu prześlągnięcia i jeżeli to możliwe z procesją.

W katedrze uroczystą Mszę św. w tym dniu będzie celebrować Ks. Biskup Ordynariusz — będzie to diecezjalne odnowienie aktu poświęcenia Najśw. Sercu Pana Jezusa. Inne Msze św. dla dzieci i młodzieży, jeżeli tylko to możliwe odprawiają Księża Biskupi Sufragani. Po południu w każdym kościele katedralnym i parafialnym powinna odbyć się akademie, której ramowy program zostanie doręczony każdej parafii.

Dla dzieci i młodzieży uczęszczającej na katechizację będą przygotowane odpowiednie katechezy i na czas rozesłane do poszczególnych parafii.

VI. Rekolekcje adwentowe, powinny być w tym roku pomyślane jako pokłosie dokonanego odnowienia poświęcenia Najśw. Sercu Jezusowemu. Celem nauk rekolekcyjnych ma być osobiste poświęcenie Najśw. Sercu Jezusowemu, poświęcenie poszczególnych rodzin, zwłaszcza młodych, oraz odnowienie poświęcenia tych rodzin, które już poświęciły się Najśw. Sercu Jezusowemu. Kolęda tegoroczna, która obecnie w niektórych parafiach rozpoczyna się w Adwencie, powinna uwzględniać możliwość intronizacji Serca Jezusowego w rodzinie.

Owoce poświęcenia powinno być według założeń duszpasterskich: uświęcenie niedzieli, praktyka codziennego wieczornego pacierza w rodzinach oraz praktykowanie przez rodziny Komunii św. wynagradzającej w różnych intencjach.

† *Wacław Skomorucha*
Wikariusz Generalny

Siedlce, 28. 04. 1976.

MODLITWA POWSZECHNA
NA UROCZYSTOŚĆ SERCA JEZUSOWEGO
W JUBILEUSZ 25-LECIA POŚWIĘCENIA NARODU POLSKIEGO
NAJŚWIĘTSZEMU SERCU JEZUSOWEMU

Wstęp: Najmilsi, wnieśmy nasze prośby do Boga, Ojca Wszechmogącego, który tak nas umiłował, że zesłał Syna Swego, abyśmy byli zbawieni.

Módlmy się za Kościół święty, aby skutecznie ukazywał światu Chrystusa-Zbawiciela.

— Wysłuchaj nas Panie.

Módlmy się za Ojca Świętego Pawła, biskupów i kapłanów, aby wspomagały ich obficie w pracy dla Ludu Bożego łaski płynące z Najświętszego Serca Jezusa.

— Wysłuchaj nas Panie.

Módlmy się, aby świat zrozumiał, że rozwiązywanie jego trudnych problemów może dokonać się w oparciu o wielką miłość płynącą z Serca Jezusowego.

— Wysłuchaj nas Panie.

Módlmy się, aby Ojczyzna nasza poświęcona 25 lat temu Najśw. Sercu Jezusa pozostała wierna prawom Miłości.

— Wysłuchaj nas Panie.

Módlmy się o przemianę serc u tych, którzy znieważają Najświętsze Serce Boże grzechami niewiary, rozwiązłości, pijaństwa i dzieciobójstwa.

— Wysłuchaj nas Panie.

Módlmy się za nas tu zgromadzonych, abyśmy na wielką miłość Bożą odpowiedzieli miłością skierowaną do Boga i braci.

— Wysłuchaj nas Panie.

Modlitwa: Prosimy Cię, Panie, wlej w nasze serca miłość, abyśmy Cię kochali nade wszystko i wiernie wypełniali Twoją wolę. Przez Chrystusa Pana naszego.

Wierni: Amen.

AKT WYNAGRODZENIA
NAJŚWIĘTSZEMU SERCU JEZUSOWEMU

KAPŁAN:

Jezu najśłodszy — nasz Zbawicielu, zgromadzeni przed Tobą utajonym w tajemnicy Eucharystii, wyznajemy, że jesteś godzien najwyższej czci i miłości, boś wszystko dla tej miłości dla nas poświęcił, boś nas „do końca“, do ostatecznych granic wyniszczenia, „umiłował“.

To niewysłowiona miłość Twego Serca skłoniła Cię do tak wielkiej ofiary. Ona otworzyła nam skarby Twego Serca i uczyniła je źródłem pełnego życia i świętości dla wszystkich, którzy tylko tego zapragną. Dlatego z najwyższą wdzięcznością wielbimy Cię, Jezu.

LEKTOR:

Za Twoją, Jezu, miłość przyniesioną od Ojca w niebie a przeznaczoną, by świat nią zapalić i przemienić:

WIERNI:

Wdzięczni, uwielbiamy Cię, Jezu!

— Za Kościół święty, za tę wspañałą „wspólnotę wiary, nadziei i miłości“:

Wdzięczni, uwielbiamy Cię, Jezu!

— Za źródła łask w Sakramentach świętych ukryte i ustawicznie stojące do naszej dyspozycji:

Wdzięczni, uwielbiamy Cię, Jezu!

— Za ewangeliczne wskazania Twoje jako normy osobistego i społecznego ładu w świecie:

Wdzięczni, uwielbiamy Cię, Jezu!

— Za wszelkie dobra nadprzyrodzone i naturalne, którymi nas ciągle tak obficie obdarzasz:

Wdzięczni, uwielbiamy Cię, Jezu!

KAPŁAN:

Mając to stale w pamięci, że wstydem i żalem wyznać musimy, że życie nasze daleko odbiega od tych Twoich wskazań. Za Twą miłość bowiem odpłacamy wielkim zapomnieniem, lekceważeniem a nie rzadko nawet wzdargą. Popelniamy straszliwe krzywdy społeczne. Swoją karygodną obojętnością, oziębłością i grzechami ranimy Twoje najmiłościwsze Serce. Błagając zatem o przebaczenie i miłosierdzie dla siebie pragniemy wynagrodzić Twemu Sercu za wszelkie niegodziwości własne i bliźnich.

LEKTOR:

Za przeróżne formy zubożenia w wierze:

WIERNI:

Przepraszamy Cię, Jezu!

— Za lekceważenie obowiązku święcenia dni świętych i niedziel jako Dnia Pańskiego i stałego pogłębiania wiary:

Przepraszamy Cię, Jezu!

— Za rozbitcie małżeństw i rodzin wskutek przerostu egoizmu i wszelkich przejawów niewierności:

Przepraszamy Cię, Jezu!

— Za zbrodnie, samobójstwa i dzieciobójstwa oraz zaniedbania w wychowaniu młodego pokolenia:

Przepraszamy Cię, Jezu!

— Za życie nieodpowiedzialne, gorszące dzieci i powodujące społeczne szkody — materialne i moralne:

Przepraszamy Cię, Jezu!

— Za przerosz samolubstwa, przejawiającego się szczególnie w sekularyzmie, pijaństwie, narkomanii, w kradzieżach i niszczeniu bezmyślnym dóbr wspólnych, w nagminnym nieposzanowaniu dobrego imienia bliźnich:

Przepraszamy Cię, Jezu!

— Za niesumienność i wszelkie braki zawinione w podjętej dobrowolnie ale niedbale wykonywanej pracy zawodowej:

Przepraszamy Cię, Jezu!

KAPŁAN:

Za to wszystko pragniemy Ci, Jezu najśodszy, naprawdę szczerze zadośćuczynić. Nie słowami tylko i deklaracjami, ale solidną troską o przemianę życia w sobie i w otoczeniu. W tym celu postanawiamy i przyrzekamy:

LEKTOR:

Pracować gorliwiej niż dotąd, by wciąż pogłębiać treści naszej wiary i na niej opierać postawy moralne w praktyce życia:

WIERNI:

Przyrzekamy i prosimy Cię, Jezu, o pomoc!

— Jako rodzice i wychowawcy obiecujemy zatroszczyć się bardziej, słowem a zwłaszcza przykładem swoim, o wprowadzenie i utrzymanie w naszej rodzinie Bożej atmosfery:

Przyrzekamy i prosimy Cię, Jezu, o pomoc!

— Przyrzekamy dokładać starań, by w naszych rodzinach znalazła zrozumienie praktyka wspólnej rodzinnej modlitwy, czytania Pisma św. i częstej Komunii św. zwłaszcza pierwszopiątkowej:

Przyrzekamy i prosimy Cię, Jezu, o pomoc!

— Przyrzekamy zadbać, by dni świąteczne były dniami odpoczynku i miłości oraz spotkania naszych rodzin z Tobą, Jezu, między sobą i z naszymi bliskimi:

Przyrzekamy i prosimy Cię, Jezu, o pomoc!

— Przyrzekamy jako chrześcijanie, czyli Twój naśladowcy, ewangelizować współczesny najbliższy nam świat, przede wszystkim przykładem wzorowego życia, w klimacie wzajemnej miłości, ładu i sprawiedliwości:

Przyrzekamy i prosimy Cię, Jezu, o pomoc!

KAPŁAN:

Przyjmij, błagamy, o najłaskawszy Jezu, za przyczyną Najśw. Maryi Panny, naszej Matki i Królowej, to nasze dobrowolne zadośćuczynienie i racz nas aż do śmierci zachować w wierności obowiązkom służby dla Ciebie i dla bliźnich. Użyj wielkiego daru wytrwania w tej wierności, abyśmy w końcu doszli do tej Ojczyzny, gdzie Ty z Bogiem Ojcem i Duchem Świętym żyjesz i królujesz, Bóg na wieki wieków. Amen.

90

KOMUNIKAT BISKUPA SIEDLECKIEGO W ZWIĄZKU
Z OBCHODAMI 750-LECIA ŚMIERCI ŚW. FRANCISZKA
Z ASYŻU W DIECEZJI SIEDLECKIEJ CZYLI PODLASKIEJ

Umiłowani Bracia w Kapłaństwie,
Drodzy w Chrystusie Panu Diecezjanie!

W roku bieżącym Kościół katolicki obchodzi 750-lecie śmierci św. Franciszka z Asyżu, założyciela trzech zakonów, wielkiego człowieka i chrześcijanina. Poświęcił on swoje życie dla Chrystusa, Jego Kościoła, służbie ludziom, bezgranicznie był oddany Stolicy Apostolskiej.

Jubileusz ten stanowi znakomitą okazję do przypomnienia postaci Biedaczyny z Asyżu, Jego wspaniałego życia i duchowości, abyśmy żyjąc w czasach niepokoju i podziałów, mogli jak najobficiej skorzystać z Jego nauki i przykładu. Św. Franciszek staje przed współczesną ludzkością, podobnie jak przed ludźmi dawnych epok, jako wzór człowieka uznającego najwyższy autorytet Boga, który szczerze i dokładnie realizował Ewangelię Chrystusa w swoim życiu. Jego postawę cechowała codzienna wierność prawu Bożemu oraz heroiczna miłość innego człowieka. Dla nas jest on wzorem człowieka, który szuka rozwiązań wielu problemów życia współczesnego nie na drodze przemocy, ale w oparciu o naukę Bożą, która jest najlepszą drogą do osiągnięcia powszechnego pokoju. Św. Franciszek uczy nas również miłości do Matki Jezusowej, która jest bliska narodowi polskiemu i sercu każdego wierzącego Polaka.

Warto pamiętać, że Papież Jan XXIII przed zwołaniem II Soboru Watykańskiego odbył pielgrzymkę do grobu św. Franciszka, gdzie modlił się o łaski Boże dla prac soborowych. We współczesnej literaturze spotykamy się z wieloma przedstawieniami życia i pracy św. Franciszka. Jest on postacią interesującą nawet ludzi niewierzących, którzy w Jego życiu i działalności dostrzegają wartości ogólnoludzkie.

Diecezja Podlaska jest związana z postacią św. Franciszka szczególnie przez Jego synów duchowych i naśladowców. Jednym z nich był

O. Beniamin Szymański z zakonu OO. Kapucynów biskup podlaski. Wycierpiał on wiele broniąc wiary i troszcząc się o rozwój życia religijnego na naszej ziemi. Bronił także praw Unitów, którzy jako męczennicy przeszli do historii Kościoła Powszechnego. Poprzednik nasz na stolicy podlaskiej śp. biskup Ignacy Świrski, oddany sprawie Bożej i wszystkim wiernym, o czym pamiętamy, był duchowym synem św. Franciszka. Z naszej diecezji pochodzi sługa boży O. Honorat Koźmiński, organizator nowych form życia zakonnego i gorliwy apostoł, którego trwa proces wyniesienia na ołtarze. Przy tej okazji zachęcamy Was, Drodzy Diecezjanie, do serdecznej modlitwy, byśmy mogli doczekać beatyfikacji tego naśladowcy św. Franciszka. Można tu wspomnieć, że także synem duchowym „Biedaczyny z Asyżu“ był błogosławiony O. Maksymilian Maria Kolbe oraz dobrze nam znany sługa Boży Brat Albert Chmielowski.

Wszystko to sprawia, że chcemy aby i nasza diecezja włączyła się w nurt obchodów jubileuszu śmierci św. Franciszka na całym świecie i w naszym kraju. Zachęcamy wszystkich do modlitwy w swoich kościołach i rodzinach do Boga przez pośrednictwo św. Franciszka, aby ten skutecznie orędownał za nami u wspólnego Ojca, byśmy wytrwali w wierze i żyli według przykazań Bożych. Szczególnie obchody przewidziane są w kilku ośrodkach. A więc centralne uroczystości Jubileuszowe odbędą się w Białej Podlaskiej, w kościele św. Antoniego od 6 do 13 czerwca br. Na dzień 13. VI. jako główną uroczystość franciszkańską zapraszamy kapłanów i wiernych, którym warunki pozwolą, abyśmy wspólnie mogli podziękować Panu Bogu za wszystkie łaski za pośrednictwem św. Franciszka i prosić Go o to, aby znaleźli się dzisiaj liczni Jego naśladowcy. W parafii Orchówek — przedmieście Włodawa, Jubileuszowe uroczystości przewidziane są na dzień 1. VIII. br., a w Serpelicach nad Bugiem na dzień 10. X. br. Wtedy to po ogólnopolskich uroczystościach w Niepokalanowie zamkniemy Jubileuszowy Rok ku czci św. Franciszka w naszej diecezji podlaskiej.

Dzieląc się z duchowieństwem i wiernymi podlaskiej diecezji powyższymi wiadomościami, pragnę wyrazić swą radość z tego, że możemy wraz z całym Kościołem przyczynić się do ukazania współczesnemu światu tak wielkiego świętego, uczestniczyć w Jego Jubileuszu oraz brać udział w tych uroczystościach.

Niech św. Franciszek tak bliski każdemu człowiekowi weźmie w swą szczególną opiekę całą naszą diecezję i wszystkim Wam, Drodzy Bracia i Siostry, wyprosi obfite Boże Błogosławieństwo.

Siedlce, dnia 26. V. 1976 r.

† Jan Mazur
Biskup Siedlecki czyli Podlaski

Zarządzenie: Niniejszy komunikat należy odczytać 6. VI. br. podczas Mszy św. lub w niedzielę najbliższą po otrzymaniu.

† *Wacław Skomorucha*
Wikariusz Generalny

DZIAŁ NIEURZĘDOWY

SPRAWY DUSZPASTERSKIE

91

Ks. Ryszard Kamiński

PARAFIALNA RADA DUSZPASTERSKA (PRD)

Zaraz po zakończeniu Soboru Watykańskiego II zostały zrealizowane w wielu krajach jego wskazania¹ odnoszące się do Diecezjalnych Rad Kapłańskich i Diecezjalnych Rad Duszpasterskich². Obecny okres charakteryzuje się wzmożonym zainteresowaniem o powstanie i funkcjonowanie³ Parafialnych Rad Duszpasterskich⁴.

Wprowadzanie PRD spotyka się z powszechnym uznaniem⁵. Wszyscy jednak zdają sprawę, że wprowadzenie tego nowego organizmu dusz-

¹ Por. DK 7; DB 27.

² W odróżnieniu od nakazanej przez Sobór Rady Kapłańskiej, Radę Duszpasterską Sobór tylko zaleca. Biskup ocenia sytuację lokalną i podejmuje stosowną decyzję. Wspomniana ostrożność prawodawcy w wprowadzaniu Rady Duszpasterskiej pochodzi zapewne stąd, że współpraca z Radą Duszpasterską ma być wyrazem przejścia na nowy styl realizowania zasady pomocniczości w kościele lokalnym, dopuszczenia tzw. inicjatywy oddolnej. To wszystko jest realizowaniem idei soborowych i wymaga długiej pracy opartej na przebudowywaniu postawy duchowieństwa i wiernych. Por. W. Wójcik, Rada Duszpasterska, w: *At. Kapł.* 61 (1969) 299—301.

³ Por. S. Sołtyzewski, *La genese et l'evolution des conseils paroissiaux*, w: *Studia Canonica* 1 (1971) 29—41; A. Diacre, *Le conseil paroissial*, w: *Orientations pastorales* 12 (1972) 325—338; A. Thiel, *Paroisses et conseils paroissiaux*, w: *La revue nouvelle* 45 (1967) 4; B. Power, *Raport on Parish Councils* w: *The Furrow* 8 (1970) 482—498; D. Grasso, *I consigli pastorali in Italia*, w: *La civiltà cattolica* 2 (1970) 121—133; A. Calvi, *Note sul consigli parrocchiali*, w: *Orientamenti pastorali* 16 (1968) 629—639; *Die Pfarrgemeinderate. Untersuchung zu ihrer Situation, Funktion und Arbeitsweise*, w: *Berichte und Dokumente* 10 (1970) 31—35.

⁴ Na określenie Parafialnej Rady Duszpasterskiej posłużymy się skrótem PRD.

⁵ Por. C. Oggioni, *Riflessioni sul problema dei consigli pastorali*, w: *Ambrosius* 4 (1970) 208—214; A. Tessarolo, *Parrocchia corresponsabile*, w: *Settimana del clero* 5 (1970) 1—8; *Praca zbiorowa, Il consiglio pastorale*, Roma 1969, 171—178; *Consilli diocesani e regionali* 3 (1974) 5—98.

pasterskiego wymaga odpowiedniego wychowania ludzi. Bez tego bowiem przygotowania nowa struktura nie osiągnie oczekiwanego celu. PRD ma być organizmem zdolnym do odnowy oblicza parafii, do przekształcenia jej od wewnątrz, do tworzenia nowej świadomości eklezjalnej, nowego bardziej osobowego i opartego na głębszym przekonaniu typu przynależności do Kościoła i identyfikacji z nim jako wspólnotą Ludu Bożego Nowego Testamentu. Jednakże PRD powołana do życia po odpowiednim przygotowaniu ludzi może przyczynić się do przemiany parafii w autentyczną wspólnotę⁶.

1. PRD nową strukturą duszpasterską

PRD jest strukturą nową w Kościele; nową dla wiernych, którzy od wieków za podmiot pośrednictwa zbawczego Kościoła uważali wyłącznie duchownych oraz nową dla hierarchii, gdyż w przeszłości organizmy duszpasterskie miały funkcje ograniczone do pewnych tylko sektorów działania⁷. To nowe traktowanie PRD napotyka na trudności zarówno z powodu nie wypracowanego modelu działania tej instytucji we wspólnocie lokalnej jak również ze względu na pewne przyzwyczajenia z przeszłości. Trzeba bowiem stwierdzić, że według dotychczasowego modelu duszpasterstwa kapłani byli wychowani do działania bardziej samodzielnego, jako jedynie odpowiedzialni za parafię. Laikat zbyt mało angażował się w odpowiedzialność za prowadzenie parafii i to nie tylko w zakresie spełnianych przez niego funkcji liturgicznych, ale także funkcji charytatywnej, ewangelizacyjnej, organizacyjnej a nawet gospodarczej. Zdarza się również, że część duchowieństwa jest nieufna wobec tych nowości, które nie mają jeszcze ustalonych struktur i sprecyzowanych jasno form działania. Stąd też „aggiornamento“ w tej mierze posuwa się powoli. Czasem chodzi tu także o zachowanie autonomii działania w ciągle zmieniającej się rzeczywistości. Ten moment sprawia, że niektórzy duchowni mają obawy przed dialogiem rozbudzającym inicjatywę. Ta ostatnia zaś jest nie tylko potrzebna Kościołowi, ale wprost dla niego konieczna.

Z kolei laicy wychowani w postawie biernej czują prawie instynktownie niechęć do form działania, które nie akceptowałyby ich całej

⁶ Por. C. Ursi, *Le strutture della nuova comunità parrocchiale*, w: *Presenza pastorale* 4 (1970) 285—292; D. Traballzini, *Note per la costituzione dei consigli pastorali parrocchiali*, w: *Bollettino della diocesi di Rieti* 3 (1972) 204—209.

⁷ Według statutu dawnych Rad Parafialnych zatwierdzonych przez Konferencję Episkopatu Polski dnia 7. IX. 1947 rady te miały prawo do zwyczajnego zarządu majątkiem kościelnym. Wyjęte spod uprawnień Rady Parafialnej były wszelkie sprawy należące do urzędu duszpasterskiego. Por. Statut Rad Parafialnych w: *Wyd. Administr. Apost. Dolnego Śląska*, Wrocław 1947, ss. 6—7, art. 9 oraz 12; K. Dębiński, *Dozory kościelne rzymskokatolickie w Królestwie Polskim*, Warszawa 1913.

aktywności pastoralnej. Boją się, aby nie zostać jeszcze raz urzeczowionym za pomocą nowych struktur, niechętnie odnoszą się do roli akceptujących tylko to, co zostało ustanowione z góry. Czują też nierez, że ich trudności nie są rozumiane i widzą różnicę między nimi i duchownymi w sposobie stawiania czoła konkretnym problemom. W tym świetle zrozumiałym jest dlaczego spotyka się przypadki, że laicy nieufnie przyjmują zaproszenie do uczestnictwa odpowiedzialnego w kierowaniu wspólnotą parafialną.

Mimo tych trudności należy stwierdzić, że wprowadzenie PRD zakłada istotny zwrot w stosunkach kler-laikat. Ujawnia bowiem niewykorzystane dotąd możliwości w zakresie duszpasterskiego działania zespołowego wszystkich tych, na których spoczywa odpowiedzialność za dobro wspólnoty lokalnej. Dla osiągnięcia zadowalających rezultatów nie wystarczy jednak tylko dobry statut czy regulamin PRD, ani nawet znajomość jej zasad funkcjonowania. Konieczna jest zmiana poglądu na tę strukturę, która może spełnić istotną rolę w odnowie parafialnej. Obawa przed złymi skutkami może zrodzić się jeśli do nowej struktury zastosowalibyśmy kryteria starej mentalności i potraktowalibyśmy ją jako rzecz małej wagi, redukując ją do zwykłej nowości z zakresu techniki duszpasterzowania. Nowe środki nie służą bowiem niczemu bez stopniowego wychowania wszystkich należących do parafii; duchownych i laików do nowej świadomości wspólnoty opartej na dialogu, współodpowiedzialności i służbie⁸.

W warunkach ciągłych przeobrażeń powoływanie PRD powinno poprzedzić przekonanie o ich przydatności. Mają się one zrodzić z decyzji parafialnej przekonanej o konieczności duszpasterstwa w duchu swoich czasów.

2. Teologiczne i prawne podstawy PRD

W skład Ludu Bożego wchodzi wszyscy wierni zarówno duchowni jak świeccy. Wszyscy wierni przez Sakramenty Chrztu i Bierzmowania mają udział w kapłaństwie powszechnym, czyli uczestniczą na swój sposób w potrójnym urzędzie Chrystusa⁹. Wszyscy wierni powinni posiadać nie tylko poczucie przynależności do Kościoła, ale również poczuwać się do odpowiedzialności za realizację jego posłannictwa. Konstytucja dogmatyczna o Kościele wyraźnie przypomina kapłanom, że nie po to zostali ustanowieni przez Chrystusa, aby całe zbawcze posłannictwo Kościoła wziąć na siebie samych, lecz że ich zadaniem jest sprawować opiekę pasterską nad wiernymi, żeby wszyscy oni pracowali zgodnie, każdy na swój sposób dla wspólnego dzieła¹⁰.

⁸ Por. R. K. Hytha, *Pfarre im Kontakt. Praktische mogliechkeiten für eine Wirksame Pfarrtatigkeit*, w: *Diakonia* 1 (1970) 47—56; A. Tessarolo, *Parrocchia corresponsabile*, art. cyt. 4—8.

⁹ Por. KK 31; DA 2. ¹⁰ KK 30.

Zadaniem duchowieństwa jest uświadamianie ludzi świeckich o współodpowiedzialności za Kościół i umożliwienie jej realizacji. Jednym ze sposobów tego umożliwienia proponowanego przez dokumenty Vaticanum II, a przede wszystkim przez dokumenty posoborowe są rady duszpasterskie¹¹. Dekret o pasterskich zadaniach biskupów zaleca utworzenie w każdej diecezji Diecezjalnych Rad Duszpasterskich z udziałem księży, zakonników i osób świeckich¹². Dekret o apostołstwie świeckich powtarza ten postulat dodając, że „tego rodzaju rady powinny istnieć również na terenie parafialnym czy międzyparafialnym...“¹³. Podobny postulat dla terenów misyjnych wysuwa dekret o działalności misyjnej Kościoła¹⁴.

Motu proprio „*Ecclesiae Sanctae*“ podaje ogólne zasady działalności Diecezjalnej Rady Duszpasterskiej¹⁵ i Rady Kapłańskiej¹⁶, które są wzorem dla zasad jakimi winna kierować się PRD. W zakresie ogólnokościelnym nie ma dokumentu wyraźnie traktującego o ustanowieniu, organizacji i funkcjonowaniu PRD. Trzeba traktować więc je jako instytucje analogiczne do Duszpasterskiej Rady Diecezjalnej, o której mówią dekrety soborowe¹⁷ oraz Motu proprio „*Ecclesiae Sanctae*“¹⁸.

O PRD mówią natomiast dokumenty kościołów krajowych i partykularnych, zapraszając ludzi świeckich do aktywnego uczestniczenia w życiu tych kościołów¹⁹. Na terenie Polski zajmuje się problemem PRD Dyrektorium Apostolstwa Świeckich wydane przez Komisję Episkopatu d/s Apostolstwa Świeckich.²⁰ Mowa jest o tym szczególnie w punkcie 80 tegoż dokumentu; „Stosownie do zalecenia soborowego w każdej parafii powinna powstać rada parafialna (DA 26). W skład rady, obok przedstawicieli duchowieństwa i zakonów zaangażowanych w apostołstwo Kościoła, należy powołać gorliwych i wybitnych ludzi świeckich“. Na innym miejscu tegoż Dyrektorium czytamy: „Zasadniczo w każdej parafii powinna istnieć parafialna rada duszpasterska. Tam gdzie dotąd nie istnieje, należy ją roztropnie tworzyć... Z okazji

¹¹ Por. C. Domin, bp., Parafialne Rady Duszpasterskie 1975 (maszynopis).

¹² DB 27.

¹³ DA 26.

¹⁴ DM 30.

¹⁵ *Ecclesiae Sanctae* nn. 16—17.

¹⁶ Tamże n. 15.

¹⁷ DB 27; DM 30; DA 26.

¹⁸ *Ecclesiae Sanctae* nn. 16—17.

¹⁹ Por. Dyrektorium Apostolstwa Świeckich z 2. VI. 1969; Wytuczne w sprawie Parafialnych Rad Duszpasterskich, w: Wiadomości diecezjalne Podlaskie 6 (1976) 173—178; *Principi e direttive per la formazione e l'attività del Consiglio pastorale parrocchiale*, w: *Orientamenti pastorali* 4—5 (1972) 95—97; *Direttorio per i Consigli pastorali parrocchiali*, Lodi 1970, 16.

²⁰ Dyrektorium Apostolstwa Świeckich, nn. 16, 80—82, 84.

wizyty biskupiej i dziekańskiej zespoły składające pisemne i ustne sprawozdania ze swojej działalności. Biskup i dziekan wizytujący powinien osobiście przekonać się o ich stanie liczebnym, moralnym oraz wynikach ich działalności²¹.

PRD przysługuje tylko głos doradczy w zakresie duszpasterstwa²². Zasadnicza bowiem odpowiedzialność duszpasterska ciąży na biskupie w kościele lokalnym i na proboszczu we wspólnocie parafialnej. Mogą oni jednak zostawić poszczególnym radom większą lub mniejszą odpowiedzialność i współuczestnictwo w prowadzeniu parafii. Zależy to w dużej mierze od dojrzałości, jaką posiada poszczególna wspólnota²³.

Dla lepszego zrozumienia istoty i zadań PRD, należy w tym co jej dotyczy odczytać ducha dokumentów soborowych, a zwłaszcza odwołać się do Konstytucji dogmatycznej o Kościele, gdzie ukazane są główne linie odnowy eklezjologicznej²⁴ i podkreślone teologiczno-pastoralne aspekty wspólnoty lokalnej ze zwróceniem uwagi na jej odpowiedzialność i uczestnictwo w życiu Kościoła.

3. Charakter Parafialnej Rady Duszpasterskiej

W statutach już istniejących PRD można spotkać regulaminy, przepisy i zasady różniące się znacznie między sobą ze względu na odmienność zadań i sposobów ich realizacji. Uwzględniając tę różnorodność można wyodrębnić trzy modele PRD;

a) *Model integralny*. Celem takiej rady jest koordynowanie działalności parafialnej z ogólnym planem duszpasterskim. PRD jest strukturą parafialną z zadaniami koordynowania i organizowania form życia wspólnoty dla otrzymania większej jej funkcjonalności. PRD o tym modelu spotyka się w parafiach o religijności bogatej w instytucje parafialne i inicjatywy, gdzie odczuwa się potrzebę koordynacji i działania według organicznego planu duszpasterskiego. W tym świetle parafia jest widziana jako suma instytucji i ugrupowań oraz ich działań połączonych w jednym organizmie parafialnym, jakim jest PRD²⁵. Taka PRD składa się najczęściej z kierujących różnymi ugrupowaniami i dziełami parafialnymi. W niektórych parafiach jest ustanawiana jako pierwszy krok do formowania PRD o modelu wspólnotowo-reprezentatywnym, w innych natomiast jest uważana za najlepszy model rady. Ujmując problem w typologii Fichtera trzeba

²¹ Tamże n. 16.

²² *Ecclesiae Sanctae* n. 16.

²³ Por. T. Downes, *An Approach to Parish Councils*, w: *The Furrow*, 249—256; P. M. Arnabaldi, *I consigli diocesani e parrocchiali*, Varese 1970, s. 113.

²⁴ KK rozdz. II, III, IV.

²⁵ Por. A. Mazzoleni, *Le strutture comunitarie della nuova parrocchia*, Roma 1973, 147.

stwierdzić, że PRD o tym modelu interesuje przede wszystkim katolików „nuklearnych”²⁶.

b) *Model efektywny*. Jest on proponowany przez tych, którzy uważają, że dialog ze wspólnotą jest niepotrzebny, ponieważ nie wnosi nic konstruktywnego. Bardziej pożyteczne jest przejście do działania bez czekania na dojrzewanie mentalności. PRD jest traktowana jako mózg parafii, jako organizm pastoralny, który programuje duszpasterstwo parafialne. Jest to więc forma konkretyzacji duszpasterstwa. Przez skuteczne programowanie PRD chciałaby przeciwdziałać zobojętnieniu i niezaangażowaniu wielu parafian. Taka PRD jest tworzona zwykle odgórnie przez proboszcza spośród parafian najbardziej aktywnych. Wspólnota parafialna ma współpracować z PRD i dostosować się do programu i inicjatyw przez nią przygotowanych. Tak pojęta PRD jest podmiotem programów pastoralnych wspólnoty, podczas gdy wspólnota parafialna jest traktowana jako przedmiot oddziaływania rady. Wydaje się, że na takie rozumienie zadań PRD wywiera wpływ pragmatyzm pastoralny domagający się natychmiastowych skutków. Tymczasem nie można zapominać o wymiarze wychowawczym PRD stanowiącej antidotum przezwyćżenia indywidualizmu i różnych form jurydyzmu. Wydaje się, że takie potraktowanie PRD odpowiada tym, którzy mają świadomość potrzeby tzw. recept duszpasterskich i oczekują od ekspertów programów, modeli działania i cudownych formuł, zdolnych wywołać natychmiastowe rezultaty. Zapominają przy tym, że takie stanowisko pochodzi z braku inicjatywy i zaangażowania duszpasterskiego²⁷.

c) *Model reprezentatywno-wspólnotowy*. Zapuszcza on swoje korzenie w Kościół, który jest znakiem i narzędziem wspólnoty. Wspólnota życia i miłości Ojca, Syna i Ducha św. jest początkiem wspólnoty ludzi z Ojcem i między sobą w Chrystusie za sprawą Ducha św.. Realizuje się ona we wspólnocie widzialnej i historycznej, którą jest Kościół. Kościół jako zorganizowany Lud Boży zgromadzony w jedności dzięki mocy Bożej rośnie w sposób widzialny w świecie i realizuje się w poszczególnych wspólnotach chrześcijan zgromadzonych w imię Chrystusa²⁸.

Każdy członek Ludu Bożego jest uczestnikiem urzędu kapłańskiego prorockiego i królewskiego Chrystusa i dlatego ma on swój udział w posłannictwie całego Ludu Bożego w Kościele i w świecie²⁹. Chrześcijanin jest współpodmiotem samobudowania Kościoła i spełnia fun-

²⁶ J. H. Fichter, *Social Relations in the Urban Parish, Chicago 1951*; tłum. *Die gesellschaftliche Struktur der städtischen Pfaarei, Freiburg im Br. 1957*, s. 17

²⁷ *Orientamenti pastorali* 4—5 (1975) 12—25.

²⁸ KK nn. 3—4.

²⁹ DA 2.

kcje pośrednictwa względem innych. Wspólnota łaski staje się w ten sposób wspólnotą posłannictwa i odpowiedzialności, bo przyjmując charyzmaty, rodzi się u wierzącego prawo i obowiązek używania ich w Kościele i w świecie dla dobra ludzi i budowania Kościoła³⁰.

W świetle tych zasad PRD staje się rzeczywistością eklezjalną, organizmem pastoralnym pozostającym wewnątrz parafii, aby objawić jej wiarę, istotę wspólnotową i ducha misyjnego. Byłoby niewystarczające widzieć w niej jedynie strukturę organizacyjno-funkcjonalną organizmu nadrzędny nad członkami społeczności albo ośrodek studium i programowania duszpasterskiego. PRD ma być znakiem wspólnoty. Przedstawia ona całą wspólnotę parafialną w jedności jej wiary i różnorodności charyzmatów i posług. PRD jest narzędziem wspólnoty, rozwija odpowiedzialność wszystkich parafian za życie Kościoła i realizację jego posłannictwa w świecie³¹. Dwa aspekty trzeba tu szczególnie odnotować; a) PRD jest organizmem reprezentatywnym wspólnoty. Ukazuje ona jedność wiary i wspólnotę myślenia i działania wierzących między sobą i z ich duszpasterzami. Jest ona miejscem, gdzie spotykają się urzędy i charyzmaty, gdzie znajdują echo wszystkie potrzeby, pragnienia i oczekiwania wspólnoty lokalnej. Jeżeli PRD chce mieć charakter naprawdę reprezentatywny powinna być powołana przez całą wspólnotę i wypływać z dojrzałości eklezjalnej.

Chociaż PRD reprezentuje parafię, to jednak jej nie zastępuje; nie dyskredytuje zrzeczeń, małych wspólnot czy innych organizmów duszpasterskich, ale je respektuje wraz z ich kompetencjami i autonomią. Gdyby został zerwany dialog ze zgromadzeniem parafialnym, PRD przyjąłaby ryzyko izolacji i stała się strukturą oderwaną od życia wspólnoty i występowałaby w imieniu własnym a nie wspólnoty parafialnej.

PRD reprezentuje wspólnotę hierarchicznie uporządkowaną a nie nieukształtowaną masę i dlatego w jej działaniach powinna wyrażać się harmonia między zasadą hierarchiczności a zasadą wspólnotowości. Do PRD należą księża, zakonnicy i laicy czyli cały Lud Boży w fundamentalnym zróżnicowaniu, które istnieje wewnątrz Kościoła. Reprezentatywność PRD dotyczy nie tylko osób, ale grup, kategorii zawodowych, sektorów parafialnych, ośrodków zainteresowań i wszystkich realnych potrzeb parafii. PRD jest organizmem, w którym parafia odnajduje się ze wszystkimi jej darami, trudnościami i potrzebami³².

PRD jest organizmem uczestnictwa w życiu parafii i przez nią w posłannictwie Kościoła. Człowiek współczesny jest coraz bardziej

³⁰ DA 3.

³¹ Por. A. Tessarolo, Suggestimenti per un Consiglio Parrocchiale efficiente, w: *Rivista di pastorale liturgica* 5 (1970) 289.

³² A. Mazzoleni, dz. cyt. 149—152.

świadom odpowiedzialności. Zauważył tę prawidłowość Sobór Watykański II twierdząc: „W całym świecie rośnie poczucie autonomii i zarazem odpowiedzialności... Jesteśmy świadkami narodzin nowego humanizmu, w którym określa człowieka przede wszystkim odpowiedzialność wobec jego współbraci i wobec historii“³³.

Kościół nie może spóźnić się z odpowiedzią na tę tendencję naszych czasów i powinien zadbać o dojrzałość jej realizacji na polu religijnym. Miejscem, gdzie chrześcijanin spełnia łatwiej to zadanie jest parafia przez wszystkie struktury swej odpowiedzialności w tym także PRD. Odpowiedzialność jest warunkiem przyjęcia określonych zadań duszpasterskich, które różnią się w zależności od funkcji czyli roli spełnianej na bazie urzędu lub charyzmatów. Każdy parafianin wraz z wybranymi członkami czuje się odpowiedzialny i uczestniczy w życiu wspólnoty przez propozycje, wskazówki, radę i krytykę, które pochodząc ze środowiska i docierając do członków PRD mogą przyczynić się do lepszego skoordynowania prac PRD. Odpowiedzialność jednak nie jest łatwa i dlatego stwierdza Sobór, że „człowiek z trudem dochodzi do takiego poczucia odpowiedzialności...“³⁴.

Model reprezentatywno-wspólnotowy PRD zakłada rekrutację członków, w większości wybieranych przez parafian i dąży do dowartościowania dialogu, słuchania i refleksji. Jest to rada składająca się raczej z dużej liczby członków, aby utrzymać więź i powiązania ze wszystkimi parafianami. Poszukuje ona sposobów jak zorganizować duszpasterstwo nie nad parafianami, ale z parafianami³⁵.

Przy obecnym stanie badań, wydaje się, że nie można ustalić korelacji między parafią a typem PRD. Niektórzy natomiast twierdzą, że da się ustalić, przynajmniej w wielu wypadkach, korelację między żywotnością religijną parafii a typem PRD. Faktycznie parafie o dużej żywotności religijnej i mocnej strukturze organizacyjnej wymagają zwłaszcza w fazie początkowej Rady o modelu integralnym. Natomiast parafie z wielkim procentem katolików tzw. nominalnych, sympatyków czy użytkowników³⁶ wymagają raczej rady o modelu efektywnym albo reprezentatywno-wspólnotowym³⁷.

4. Ustanowienie Parafialnej Rady Duszpasterskiej

Decyzja powołania PRD należy do proboszcza, który dokona jej na podstawie rozeznania oraz wcześniejszej konsultacji ze współpracow-

³³ KS 55.

³⁴ KS 31.

³⁵ C. Bonicelli — A. Riboni, *Assemblea e consiglio pastorale parrocchiale*, Roma 1970, 45—46.

³⁶ Por. E. Pin, *La paroisse catholique. Les formes variables d'un systeme social*, Rome 1968, s. 68.

³⁷ Por. C. Bonicelli — A. Riboni, dz. cyt., s. 46.

nikami tak duchownymi jak i świeckimi. Gdyby powołanie PRD było sprawą wyłącznie duchownych, prawdopodobnie ona nie spełniłaby oczekiwań wspólnoty. W tę inicjatywę powinni być zaangażowani ludzie świeccy, a szczególnie interesujący się sprawami wspólnoty parafialnej i decydujący się pracować dla jej dobra. Dlatego powołanie PRD powinno poprzedzić odpowiednie przygotowanie. Byłoby wskazane, aby najpierw powstał komitet przygotowawczy, do którego zadań należałoby:

- refleksja nad znaczeniem, składem i funkcjonowaniem PRD;
- analiza sposobu informowania parafian i rozbudzania wśród nich zainteresowań tą sprawą;
- poszukiwanie najlepszego sposobu powołania PRD.

Dobre spełnienie zadań przez komitet przygotowawczy wymaga uwrażliwienia parafian na tę inicjatywę za pośrednictwem katechezy, przepowiadania liturgicznego, spotkań z rodzicami itd. Powinno się przy tym stawić czoło zubożeniu i apatii religijnej wielu parafian. Należy także zmierzać do usunięcia nieufności i lęku przed nowościami i przed powierzchownym entuzjazmem, a rozwijać wspólnotową świadomość i odpowiedzialność. Nadto trzeba zapobiegać zniechęceniu i pośpiechowi w organizowaniu oraz oczekiwaniu natychmiastowych skutków, które raptownie miałyby zmienić sytuację w parafii.

Etap przygotowawczy zostanie zakończony wtedy, kiedy będą przejawy nowej mentalności parafian. Spotkania na modlitwie, liturgia, spotkania celem poznawania dokumentów soborowych i Pisma św. będą pomagały w formacji wspólnotowej i eklezjalnej parafian³⁸.

a) Skład Parafialnej Rady Duszpasterskiej

Rezultaty PRD zależą od wyboru członków. Wydaje się, że wśród kryteriów wyboru członków ważne miejsce powinno zajmować kryterium przydatności, kompetencji i reprezentatywności.

Prawo — obowiązek należenia do PRD pochodzi z Sakramentów Chrztu i Bierzmowania oraz przynależenia do Kościoła. Specjalne znaczenie mają także charyzmaty oraz osobowościowa dojrzałość jednostki i jej poziom religijny. Za jedyną i wystarczającą kwalifikację kandydata nie powinno się uważać formalnej przynależności do Kościoła czy też uprzedniego działania w formach zrzeszeniowych parafii. Dla PRD potrzeba członków bogatych w wiarę, otwartych na dialog i dysponowanych do bezinteresownej służby na rzecz innych.

Ważną sprawą jest stopień dojrzałości społecznej parafii. Są parafie już przygotowane do takich zadań, ale też są takie, dla których będzie to pierwszym doświadczeniem. W takim wypadku po-

³⁸ A. Tessarolo, *I consigli parrocchiali*, Bologna 1969, ss. 79—81.

trzebne jest uprzednie przygotowanie tych wspólnot, aby nie zaszkodzić całej akcji.

W ustalaniu liczby członków PRD powinno uwzględniać się: wielkość parafii, zasadę reprezentatywności, zaangażowanie wszystkich członków oraz funkcjonalność rady. Kiedy struktura staje się zbyt złożona albo wymiar organizacyjny samej rady jest przesadnie akcentowany zagraża jej biurokracyzm i niemożliwość zaangażowania wszystkich członków. Gdy ilość członków jest zbyt mała może być podważona zasada reprezentatywności. Optymalną liczbą wydaje się tu być 15—30 osób w zależności od potrzeb parafii i jej substruktur³⁹.

Przy powoływaniu członków PRD czy to z nominacji czy przez wybory trzeba zwracać uwagę, aby rada była rzeczywiście reprezentacją Ludu Bożego parafii. Członkowie powinni cieszyć się własnym autorytetem i zaufaniem tych, nad którymi jest prowadzone duszpasterstwo. Czuwać trzeba, aby wewnątrz rady nie tworzyły się stronnictwa czy grupy nacisku itd.⁴⁰

Reprezentatywność powinna uwzględniać nie tylko sektory parafialne, najważniejsze zawody, grupy, ośrodki zainteresowań ale również wiek, płeć i wykształcenie. Wskazane jest wprowadzenie do PRD zarówno mężczyzn jak i kobiety, osób wykształconych jak i niewykształconych przedstawicieli młodzieży a także przedstawicieli różnych grup wymagających specjalnych form duszpasterstwa.⁴¹ Każdy członek powinien reprezentować nie interesy swojej kategorii zawodowej grupy czy środowiska itd. ale cały Lud Boży obecny w tej wspólnocie. Inaczej mielibyśmy radę o charakterze korporacyjnym, gdzie każdy członek usiłuje przywłaszczyć przywileje innych na rzecz kategorii ludzi do której sam przynależy. W takim wypadku nie można by było mówić o wspólnocie i współuczestnictwie w życiu parafii.

b) *Sposób powołania Parafialnej Rady Duszpasterskiej*

Przy wyborze członków PRD najczęściej stosowaną jest zasada typu mieszanego, to znaczy powołania części członków drogą wyboru i drugiej części mianowanych przez proboszcza. Rzadko używa się powoływania PRD wyłącznie drogą wyboru czy nominacji.⁴¹⁻⁴² W modelu wyborczym typu mieszanego ilość członków pochodzących z wyboru obraca się w zależności od dojrzałości wspólnoty od 1/3 do połowy członków.

Członkami z prawa są wszyscy kapłani wchodzący do prezbiterium parafialnego z powodu ich niezastąpionej roli w parafii, przedstawi-

³⁹ Por. Wytyczne w sprawie Parafialnych Rad Duszpasterskich, art. cyt., s. 6.

⁴⁰ Por. W. Wójcik, bp. Rada Duszpasterska, art. cyt., 305.

⁴¹⁻⁴² Por. Orientamenti pastorali. Consigli dioocesani e regionali 4—5 (1975) 24—25.

ciiele zakonów działających na terenie parafii oraz ci, którzy bezpośrednio są zaangażowani w działalności parafialnej⁴³. W skład PRD powinni wejść ponadto; przedstawiciel dawnej Rady Parafialnej⁴⁴, Parafialnej Rady Katechetycznej, Duszpasterstwa Rodzin oraz Pomocników Charytatywnych, przedstawiciele poszczególnych grup apostołskich działających w parafii⁴⁵, przedstawiciele rodziców, młodzieży, najliczniejszych grup zawodowych, większych osiedli i wsi z terenu parafii⁴⁶. Powołując członków PRD trzeba mieć na uwadze wysokie kwalifikacje religijno-moralne, zdolność do właściwej oceny sytuacji duszpasterskiej parafii oraz do udzielania rady uwzględniającej prawdziwe dobro Kościoła jak również reprezentatywność całego Ludu Bożego⁴⁷.

Powolywanie członków PRD w drodze wyboru dokonuje się czy to przez poszczególne grupy działające w parafii, czy nawet przez głosowanie wszystkich wiernych. Wybory mogą odbyć się w punktach katechetycznych, albo podczas zgromadzenia liturgicznego. Wielu akceptuje drugi sposób, aby podkreślić znaczenie Eucharystii, która jest punktem centralnym, do którego mają zmierzać wszystkie działania wspólnoty⁴⁸. Wybory mogą być jednorazowe, albo w kolejnych turach wybierających najpierw określoną ilość osób z poszczególnych sektorów parafii. W drugiej kolejności kandydaci wybiorą spośród siebie członków PRD. Należy dopuścić możliwość kooptacji nowych członków PRD nawet w czasie trwania kadencji, czy to przez proboszcza czy też na wniosek aktualnych członków rady za zgodą proboszcza. Na posiedzenie PRD, poświęcone jakiejś konkretnej kwestii, mogą być zaproszone w charakterze rzeczoznawców inne osoby nie będące członkami rady np. fachowcy od omawianych na zebraniu spraw.⁴⁹

5. Cele i zadania Parafialnych Rad Duszpasterskich

Po uwzględnieniu tego co mówią dekrety soborowe oraz motu proprio Ecclesiae Sanctae odnośnie Duszpasterskich Rad Diecezjalnych i przez analogię aplikując do PRD cel tych ostatnich jest jasno wyznaczony: Popieranie zgodności życia i działania Ludu Bożego z Ewan-

⁴³ Por. C. Bonicelli — A. Riboni, dz. cyt., 53—57.

⁴⁴ Parafialna Rada Duszpasterska działa niezależnie od dawnej Rady Parafialnej zwanej niekiedy Komitetem Parafialnym, o której mówi CIC w can. 1184.

⁴⁵⁻⁴⁶ Trzeba tu wymienić Żywy Różaniec, Służbę Liturgiczną, pomocników Matki Kościoła, III Zakon św. Franciszka itd.

⁴⁷ C. Bonicelli — A. Riboni, dz. cyt., ss. 55—66.

⁴⁸ Por. AA. VV. Il consiglio pastorale, Roma 1969, 91—95; A. Mazzoleni, dz. cyt., 157—158.

⁴⁹ Wytyczne w sprawie Parafialnych Rad Duszpasterskich, art. cyt., s. 6.

gelią, wytwarzanie wśród wiernych świadomości wspólnoty Kościoła oraz wzmoczenie ich aktywności apostołskiej a także stwarzanie szerszej podstawy dla działalności duszpasterskiej przez wzajemną wymianę informacji i współpracę⁵⁰⁻⁵¹.

PRD powinna mieć nastawienie praktyczne. Jej działalność powinna przyczyniać się do przekształcenia parafii w świadomą wspólnotę, która bierze na siebie troskę i odpowiedzialność za życie i pracę duszpasterską parafii, za szukanie rozwiązań dla powstających problemów. Ma ona być miejscem, na którym może urzeczywistniać się prawo wszystkich członków Kościoła, a zwłaszcza świeckich, do czynnego udziału w jego życiu, do współpracy w jego misji, do wyrażania opinii. PRD powinna być pomocą dla księży zatrudnionych w duszpasterstwie parafialnym.⁵²

Do szczegółowych zadań PRD można by zaliczyć refleksję nad sytuacją religijną parafii. Do tego przydatną byłaby praca badawcza przy pomocy technik socjograficznych. Nie wystarczy bowiem dyskusować nad treścią poszczególnych prawd ani wyłącznie nad dyspozycjami wychodzącymi odgórnie. PRD powinno interesować to, co nazywamy specyfiką parafii. Innym zadaniem jest śledzenie i przemyślenie wszystkiego, co ma związek z pracą duszpasterską oraz wyciąganie z tego praktycznych wniosków a także pobudzanie i rozwój inicjatywy apostołskiej wśród parafian. Trzeba też wspomnieć o koordynacji poczynań duszpasterskich na terenie parafii oraz wyrażanie opinii w sprawach duszpasterstwa parafialnego oraz wysuwanie propozycji związanych z udoskonaleniem pracy parafialnej⁵³.

Każde działanie duszpasterskie powinno poprzedzić odpowiednie przygotowanie. Dojrzewanie świadomości i uwrażliwienie ludzi na pewne problemy wymaga odpowiedniej informacji i czasu. Pośpiech może prowadzić do spłycenia duszpasterstwa albo ograniczenia się do wyłącznego wcielenia dyrektyw ogólnych bez uwzględniania specyfiki parafii. Każda inicjatywa duszpasterska wymaga refleksji i pogłębienia, koordynacji i krytyki w celu zweryfikowania jej przydatności w określonej sytuacji i w razie potrzeby wprowadzenie odpowiednich poprawek.

6. Kompetencje PRD

Parafia w zakresie duszpasterstwa jest powierzona przez biskupa proboszczowi, który reprezentuje go na terenie parafii. Sobór Watykański II stwierdza: „Biskupi... mają w kapłanach koniecznych

⁵⁰⁻⁵¹ A. Mazzoleni, dz. cyt., ss. 158—159.

⁵² Wytyczne w sprawie Parafialnych Rad Duszpasterskich, art. cyt., s. 5.

⁵³ Wskazania dotyczące Parafialnej Rady Duszpasterskiej, s. 1 (maszynopis).

pomocników i doradców w posłudze i obowiązku nauczania, uświęcania i rządzenia Ludem Bożym⁵⁴. Kapłanom zostaje udzielona władza budowania Kościoła oraz formowania wspólnot. Takie traktowanie sprawy nie stawia jeszcze prezbiterów poza czy ponad PRD. Nie oznacza to też podejmowania decyzji parafialnych bez zasięgnięcia opinii PRD. Ona na wszystkich odcinkach życia parafialnego może służyć pomocą i radą duszpasterzowi. PRD może podejmować decyzje, byleby one były zatwierdzone przez większość i nie kontrastowały z decyzjami hierarchii. Jeżeli Kościół jest wspólnotą, a parafia jest jego aktualizacją lokalną, nie można podejmować ważnych decyzji bez osiągnięcia zdecydowanej większości. Jeżeli w decyzjach rady nie zrealizowana jest zasada większości, to oczywiście problem nie jest jeszcze dojrzały i dla wszystkich jasny czyli wymaga dalszego studium i modlitwy.

Motu proprio „Ecclesiae Sanctae” stwierdza, że PRD posiada jedynie głos doradczy, nie jest organem władzy, lecz jest dla proboszcza organem pomocniczym. Inaczej wpadłoby się w jakiś typ anarchii, która jest zaprzeczeniem zamierzonej przez Chrystusa struktury Kościoła. Wiąże się z tym sprawa wykonywania władzy. Decyzje w kierowaniu wspólnotą eklezjalną nie mogą być tylko podejmowane z góry, ale winny dojrzewać przy świadomym uczestnictwie całego Ludu Bożego. Do hierarchii należy ogłaszanie decyzji definitywnych po zasięgnięciu zdania tych, którzy tworzą wspólnotę. Członkowie PRD obok funkcji konsultatywnej powinni razem z duszpasterzami dojrzywać do tej świadomości wspólnotowej i mają traktować to jako ważny obowiązek.⁵⁵

Chociaż decydujący głos we wszystkich sprawach parafialnych ma proboszcz a PRD posiada charakter pomocniczy wyrażający się w głosie doradczym, to niemniej duszpasterz powinien liczyć się z tym głosem a postanowienia rady w miarę możliwości wprowadzać w życie. Jeżeli zdaniem proboszcza realizacja jakiegoś postanowienia rady jest niemożliwa, powinien uzasadnić swoje stanowisko wobec członków PRD. W sprawach spornych między PRD a proboszczem rozstrzyga ksiądz dziekan lub w trudniejszych sprawach sam biskup⁵⁶. PRD może omawiać również sprawy materialno-gospodarcze parafii, mające bezpośredni związek z duszpasterstwem⁵⁷ a szczególnie objąć troską kościół z otoczeniem, punkty katechetyczne itd.⁵⁸

⁵⁴ ZK 7.

⁵⁵ Por. Orientamenti pastorali 4—5 (1975) 28.

⁵⁶ Wskazania dotyczące Parafialnej Rady Duszpasterskiej, art. cyt., s. 7.

⁵⁷ Tamże.

⁵⁸ Poza kompetencjami Parafialnej Rady Duszpasterskiej znajdują się sprawy personalnej obsady duchowieństwa parafialnego. Do biskupa należy decyzja czy i w jakiej mierze w danej sytuacji, sprawy finansowe

7. Organy PRD

Dobre funkcjonowanie PRD wymaga statutu i regulaminu, a w przypadku szczególnie licznej rady także niektórych organów stałych, wśród których wylicza się:

a) Prezydium PRD

Proboszcz jest z prawa przewodniczącym PRD. Do niego należy też rola głównego animatora rady. Księża należący do rady są członkami przygotowanymi, którzy znają sytuację religijną wspólnoty oraz aktualne kierunki pastoralne i dyspozycje biskupa. Prezydium PRD miałooby za cel wprowadzanie w czyn postanowień rady i kierowanie całym działaniem wspólnoty, zwoływanie rady, formułowanie propozycji, przyjmowanie zgłaszanych problemów, decydowanie, które z kwestii są bardziej a które mniej pilne, weryfikowanie skuteczności pracy w poszczególnych sektorach itd. Do Prezydium należy również przygotowywanie sprawozdań z posiedzeń informowania o podjętych decyzjach parafian oraz utrzymanie łączności między różnymi substrukturami parafialnymi. Do Prezydium PRD należą oprócz kapłanów, świeccy kierujący poszczególnymi komisjami. W prezydium rady winien być sekretarz, który czuwa nad modelem organizacyjnym i sprawnym funkcjonowaniem PRD. Tam gdzie kancelaria parafialna dysponuje stałym pracownikiem, ta sama osoba mogłaby z pożytkiem spełniać podwójną rolę: sekretarza kancelarii parafialnej i sekretarza prezydium PRD⁵⁹.

b) Komisje PRD

Nie wszystkie PRD mają komisje. W niektórych wypadkach lepszą jest reprezentacja typu linearnego, a mianowicie: rada — proboszcz. Jest to model używany przede wszystkim przez PRD i małej liczbie członków i w początkowym okresie jej istnienia. Niektórzy autorzy odnoszą się krytycznie do tego typu PRD⁶⁰. Wyżej oceniany jest model PRD stopniowy: rada — komisje — zarząd — proboszcz. Wydaje się, że ten model gwarantuje lepszy rozdział kompetencji i lepszą funkcjonalność⁶¹.

Komisje PRD nie muszą być powoływane natychmiast. Jest lepiej powoływać je stopniowo w zależności od dojrzewania PRD i od wymogów poszczególnej wspólnoty. Każda komisja analizuje swój szczegółowy sektor duszpasterstwa: liturgię, katechizację, duszpaster-

parafii mogą wchodzić w zakres kompetencji Parafialnej Rady Duszpasterskiej. Por. Wskazania dotyczące Parafialnej Rady Duszpasterskiej, art. cyt., s. 7.

⁵⁹ C. Bonicelli — A. Riboni, dz. cyt., 69—70.

⁶⁰ Por. P. M. Arnaboldi, dz. cyt., s. 125.

⁶¹ Por. A. Tessarolo, dz. cyt., 184—187.

stwo rodzin, misje, caritas, formację chrześcijańską itd. i potem przedstawi konkretne propozycje na posiedzeniu PRD. Do komisji PRD mogą należeć osoby spoza rady, ale kompetentne w konkretnej sprawie ze względu na przygotowanie fachowe. Komisje zbierają się albo każda oddzielnie, albo kilka komisji razem w zależności od tego czego wymaga realizacja planu duszpasterskiego⁶².

c) *Posiedzenia Parafialnej Rady Duszpasterskiej*

Zebraniom przewodniczy proboszcz, lub wyznaczony przez niego zastępca. Niektórzy uważają, że lepiej jest jeśli obradami kieruje nie proboszcz, ale moderador, którym może być nawet człowiek świecki. Zadaniem prowadzącego zebrania byłoby: udzielanie głosu, regulowanie dyskusji, wyakcentowanie istotnych propozycji itd. Kierujący zebraniem powinien ukazywać, że PRD jest strukturą w służbie dialogu i wspólnoty⁶³.

Porządek obrad oraz listę tematów, które mają być omawiane ustala proboszcz z niektórymi członkami PRD albo prezydium rady, przy czym należy go w miarę możliwości podać wcześniej do wiadomości wszystkich członków rady⁶⁴. Mimo to członkowie rady mają prawo poruszania wszystkich najważniejszych spraw parafii. Porządek obrad powinien zawierać na końcu wolne wnioski, w których członkowie rady mogliby poruszać aktualne sprawy nie objęte porządkiem obrad. Członkowie PRD mogą też proponować tematy następnych zebrań⁶⁵.

Artykuł nie rości sobie pretensji do ukazania wszystkich aspektów związanych z ustanowieniem i funkcjonowaniem PRD. Ukazane zostały sposoby formowania PRD o różnych modelach oraz ich cele i zadania. PRD jest przejawem kolegialnego prowadzenia parafii. Nie chce ona tworzyć nowego Kościoła, odmiennego od tego, który ustanowił Chrystus. PRD chce być konstruktywną propozycją ożywienia aktualnych parafii przez uaktywnienie laikatu. Cały Kościół jest podmiotem pośrednictwa zbawczego i dlatego uaktywnianie laikatu jest konieczne. Każda wspólnota chrześcijańska jest znakiem obecności Chrystusa i miejscem zbawienia i uświęcenia wszystkich członków Ludu Bożego.

⁶² C. Bonicelli — A. Riboni, dz. cyt., ss. 72—73; D. Grasso, I consigli pastorali, w: *Civiltà cattolica* 2 (1970) 121—133.

⁶³ C. Bonicelli — A. Riboni, dz. cyt., s. 69.

⁶⁴ Każde zebranie powinno być protokołowane.

⁶⁵ Z funkcjonowaniem PRD nie tylko w fazie początkowej ale i potem mogą być związane pewne trudności. Przyczynami tych trudności mogą być: braki w formacji wspólnotowo-eklezyjalnej wielu ludzi, płytka formacja religijna wiernych, przekonanie wiernych o wyłącznym prawie duchowieństwa do kierowania parafią, autorytaryzm wielu księży i trudności z przystosowaniem do nowych metod duszpasterstwa, itd.

JUBILEUSZ 555-LECIA PARAFII GRĘBKÓW

Dnia 3 czerwca 1976 r. parafia Grębków, dekanatu liwskiego, obchodziła uroczyste Jubileusz 555-lecia swego istnienia. Na nabożeństwo jubileuszowe w tym dniu o godzinie 17 przybył do Grębkowa Ks. Biskup Ordynariusz siedlecki dr Jan Mazur, który w towarzystwie licznie zebranego z całej okolicy (siedleckiego i warszawskiego) duchowieństwa odbył najpierw ingres do wyremontowanego wewnątrz, pięknie przyozdobionego, i szczerze wiernymi wypełnionego kościoła parafialnego. Przedstawiciele poszczególnych stanów powitali Arcypasterza i wręczyli mu wiązanki kwiatów. Po powitaniu przez proboszcza ks. Jana Kukawskiego ks. dr E. Kodym, oficjał Sądu Biskupiego w Siedlcach, wygłosił referat pt. „Rys historyczny parafii Grębków“. Mszę św. Jubileuszową odprawił w asyście ks. E. Kodyma i ks. M. Wiąckiewicza, miejscowego dziekana, sam Arcypasterz i wygłosił podniosłe kazanie.

Potężny śpiew hymnu: „Ciebie Boga wysławiamy“, płynący z ust wielu tysięcy parafian grębkowskich zgromadzonych nie tylko wewnątrz ale i dookoła kościoła parafialnego oraz serdeczne podziękowanie miejscowego ks. proboszcza Jana Kukawskiego, zakończyły tę piękną uroczystość jubileuszową.

Ks. E. Kodym

NEKROLOG

ŚP. KS. JÓZEF ANDRZEJUK

Urodził się 26. X. 1898 r. we wsi Krzewica, parafii św. Mikołaja w Międzyrzecu Podlaskim¹. Rodzicami jego byli Szymon i Marianna z Dudów. Ponieważ pochodził z rodziny unickiej, więc został ochrzczony dopiero po ukazie tolerancyjnym w dniu 5. V. 1905 r. w rodzinnej parafii. W 1910 r. zaczął uczęszczać do gimnazjum w Białej Podlaskiej, w którym uczył się do 1915 r. włącznie. W czasie pierwszej wojny światowej, po wyjściu wojsk rosyjskich, które spaliły wieś Krzewicę, nie mógł z braku funduszków uczęszczać do gimnazjum. Aby dopomóc rodzicom, którzy zostali bez dachu nad głową, zajął stanowisko sekretarza gminnego we wsi Tłuściec.

W 1917 r. ukończył w Łukowie kursy nauczycielskie i był nauczycielem w Międzyrzecu. W 1918 r. został przyjęty do Seminarium

¹ Por. Archiwum Diecezjalne w Siedlcach, Akta osobiste ks. Józefa Andrzejuka z lat 1918—1976, ss. 1—277.

Duchownego w Lublinie. Z chwilą wskrzeszenia diecezji podlaskiej został alumnem Seminarium Duchownego w Janowie Podlaskim. Tu po ukończeniu nauk seminaryjnych w miejscowej katedrze w dniu 24. II. 1924 r. otrzymał święcenia kapłańskie z rąk biskupa podlaskiego Henryka Przeździeckiego. Po święceniach pełnił funkcję wikariusza w parafiach: Miedzna (26. II. 1924 — 16. V. 1924), Węgrów (16. V. 1924 — 29. VI. 1925) i Sokołów Podlaski (29. VII. 1925 — 16. VI. 1926).

Z dniem 17. VI. 1926 r. otrzymał nominację na probostwo parafii Mostów. W początkach 1927 r. przystąpił z parafianami do budowy nowego kościoła w Mostowie. Kiedy 8. XI. 1934 r. opuszczał Mostów, nowy murowany kościół był już nakryty dachem. Przeszedł wtedy do parafii Kodeniec w której gospodarzył od 8. XI. 1934 r. do 5. I. 1937 r.

Po opuszczeniu Kodeńca znów pracował w charakterze wikariusza w następujących parafiach: Stoczek Łukowski (5. I. 1937 — 30. XII. 1937), Trzebieszów (30. XII. 1937 — 20. XII. 1940), Serokomla (20. XII. 1940 — 25. II. 1941), Bobrowniki (25. II. 1941 — 7. IX. 1943), Wojcieszków (1. X. 1943 — 10. I. 1945), Knychówek (10. I. 1945 — 1. X. 1945), Stoczek Węgrowski (od 1. X. 1945). Dnia 24. IV. 1947 otrzymał polecenie z Kurii Diecezjalnej, by zamieszkał we wsi Wielgie-Ogrodniki, przy budującej się tam kaplicy. Pod kierunkiem miejscowego proboszcza ks. Mariana Stroińskiego, zajął się wykończeniem jej budowy. Obsługiwał wtedy wioski: Grabowice, Ogrodniki, Zagrodniki, Topor i Wielicze. Ukończoną dzięki jego trosce kaplicę poświęcił w dniu 8. VI. 1947 r. ks. Marian Stroiński jako delegat biskupa podlaskiego Ignacego Świrskiego.

19. X. 1947 r. nastąpiła erekcja Ogrodnik jako filii parafialnej, a ks. Andrzejuk otrzymał nominację na jej pierwszego rektora. Jego staraniem wybudowano tam również plebanię.

W Ogrodnikach przebywał do 1964 r. Przeniesiony w stan spoczynku zamieszkał w Wildze. Wkrótce jednak, bo 8. III. 1966 r. objął parafię Mszannę jako wikariusz. Z dniem 15. X. 1973 r. przeszedł w stan spoczynku. Mieszkał jednak nadal na plebanii w Mszannie.

Zmarł 11. IV. 1976 r. w szpitalu w Łosicach. Dnia 13. IV. w kościele w Mszannie została odprawiona przy jego zwłokach msza święta pogrzebowa. Koncelebrowali ją ks. kanonik Bolesław Krępla, dziekan łosicki, ks. Zdzisław Borkowski, administrator parafii Górki i ks. Edward Gołębicki, administrator parafii Mostów. Homilię pogrzebową wygłosił ks. Z. Borkowski.

Po ceremoniach żałobnych w których brało udział 10 księży i wierni z parafii Mszanna, zwłoki zostały przewiezione bezpośrednio na cmentarz grzebalny w Międzyrzecu Podlaskim i tam pochowane.

Dobry Jezu a nasz Panie, daj mu wieczne spoczywanie!

Ks. Zdzisław Młynarski